

Література

1. Алексеева С. В. Форми та методи онлайн консультування майбутніх фахівців з розвитку професійної кар'єри / С. В. Алексеева. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2016. № 44. С. 194–198.
2. Педагогическое консультирование: учеб. пособие / М. Н. Певзнер та ін.; под. ред. В. А. Сластенина, И. А. Колесниковой. М.: Издательский центр «Академия», 2006. 320 с.
3. Саханский Н. Б. Консультирование как вид образовательной деятельности / Н. Б. Саханский. *Управление образованием: теория и практика*. 2014. № 2 (14). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/konsultirovanie-kakvid-obrazovatelnoy-deyatelnosti> Дата обращения 02.04.2020.
4. Стяглик Н. І. Навчальне консультування як спосіб контролю якості підготовки майбутніх вчителів математики / Н. І. Стяглик. *Педагогіка та психологія*. Вип. 49. С. 129–136.

УДК 159.9

Буняк Н. А.

доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології

Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя

buniak_n@ukr.net

ВЗАЄМИНИ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ

Сучасна освіта поступово крок за кроком втрачає найважливішу свою складову формування гармонійно розвиненої людини – виховання. За таких умов вирішальними в розвитку особистості стають внутрішні чинники, якими керується кожна людина на різних етапах своєї життєдіяльності, починаючи від народження і до кінця свого життя. Сьогоднішні умови проживання є настільки складними, що слабовольній, слабохарактерній людині важко вистояти перед їх впливом. Постає питання, як і кому забезпечити стійке формування і становлення психіки молодого людини, яка могла би протистояти цим викликам. Вся відповідальність покладається на педагога, який забезпечує перший етап навчання і на викладача, який готує майбутніх спеціалістів до професійної діяльності.

Вирішення цієї проблеми є першочерговим завданням для вищих навчальних закладів, оскільки специфіка педагогічної діяльності потребує індивідуального підходу у взаєминах «викладач – студент» і, відповідно, суб'єкт-суб'єктних відносин на найвищому рівні. Всі ці зусилля необхідно спрямовувати на організацію діалогу, стимулюючи один одного до самоорганізації і самовиховання. Важливою складовою педагогічної діяльності викладача є встановлення контакту між двома сторонами, а саме «викладач –

студент», «студент – викладач», тобто двостороння взаємодія на засадах порядності, моральності, професійно-орієнтованої цілеспрямованості тощо.

Взаємодія – це процес безпосереднього або опосередкованого впливу суб'єктів один на одного, який породжує причинну зумовленість дій і взаємозв'язків.

Психологічні традиції вивчення цього складного і цікавого явища склалися у психоаналітичній і соціологічній школах і включають великий арсенал методів опису та дослідження. У ХІХ столітті починаються більш ґрунтовні дослідження взаємодії у рамках психології та соціології, і в подальшому ця тенденція поширюється серед все більшої кількості наук. Тому на сьогодні важливо провести ґрунтовний аналіз надбань інших наукових дисциплін щодо проблеми міжособистісних взаємин та використання цієї інформації у подальших дослідженнях.

Одним із перших приділяв увагу дослідженню цієї проблеми В. М. М'ясищев [3]. Очолюючи лабораторію індивідуальної рефлексології, він відкрив важливі закономірності становлення індивідуального стилю діяльності, виділив і описав кілька типів особистості.

Вчений запропонував новий підхід, названий ним психологією відносин. При цьому відносини розглядалися як свідомо вибрані моделі зв'язку людини з навколишнім світом і з самим собою, які впливають на особистісні якості, що реалізуються в подальшій діяльності. Такий цілісний підхід до особистості забезпечував розуміння її як єдності суб'єкта та об'єкта дослідження.

Справжнє ставлення людини до конкретного моменту життя є її індивідуальними характеристиками, які проявляються повною мірою під час дії в суб'єктивно значущих ситуаціях.

Науковець також приділяв увагу питанню спілкування в нерозривному зв'язку із взаємодією. У своїх роботах він послідовно розкривав взаємозалежності, які пов'язують пізнання людьми один одного через звернення один до одного в ситуації спільної праці, навчання, відпочинку.

У рамках когнітивного підходу [1] студент є активним і свідомим учасником процесу навчання, а не об'єктом навчальної діяльності викладача. У такій ситуації педагог повинен вміти викликати у слухачів справжній інтерес до предмета спілкування і до себе як до співрозмовника. Отож повинно бути організоване і навчальне співробітництво самих студентів між собою у вирішенні навчальних завдань так, щоб формувалася колективний суб'єкт і діяв принцип колективної комунікативності навчання.

За словами Л. С. Виготського [2], учитель з наукового погляду є лише організатором соціального виховного середовища, регулятором і контролером взаємодії.

Важливим чинником, що підкріплює суб'єкт-суб'єктну взаємодію між викладачем і студентами виступає контакт, що виникає у результаті схожості психічного стану сторін, що взаємодіють, і, як наслідок, їх взаєморозуміння, обопільної зацікавленості й довіри один до одного. В умовах контакту найповніше проявляються усі особистісні якості суб'єктів взаємодії. Сам факт його встановлення приносить інтелектуальне й емоційне задоволення.

Внутрішньою умовою виникнення контакту між сторонами, що взаємодіють, є прояв щирої, справжньої поваги один до одного, емпатія і толерантність. Зовнішнім проявом контакту є поведінка суб'єктів, які вступили у взаємодію.

Такий підхід до навчання передбачає організацію й переорієнтацію цього процесу на постановку й вирішення конкретних навчальних завдань. Це пов'язано з цілою низкою особистісних моментів. Насамперед сюди належить мотивація, яка вивчалася багатьма вітчизняними та зарубіжними психологами, серед яких Д. Б. Ельконін, В. В. Давидов та інші [4].

Література

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи / С. С. Вітвицька. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
2. Выготский Л. С. Психология развития человека / Л. С. Выготский. Москва: изд-во Смысл, изд-во ЭКСМО, 2005. 1136 с.
3. Мясищев В. Н. Психология отношений / В. Н. Мясищев; ред.: А. А. Бодалев. Москва: изд-во «Институт практической психологии», Воронеж: НПО «МОДЭК», 1995. 356 с.
4. Эльконин Д. Б. Избранные психологические труды / Д. Б. Эльконин; ред.: В. В. Давыдова; В. П. Зинченко. Москва, из-во Педагогика, 1989. 560 с.

УДК373.5.016:796(477)

Варецька О. В.

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри початкової освіти, проректор з науково-методичної роботи
Комунального закладу «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради
olena22varetska@gmail.com

Аксьонова О. П.

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри реабілітаційної педагогіки та здорового способу життя
Комунального закладу «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради
aksynova1@gmail.com

НОВА ФІЗКУЛЬТУРА В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Актуальність. Реформування освітнього простору відповідно до Концепції «Нова українська школа» й Державного стандарту початкової освіти зумовлює такі пріоритети, як дитиноцентризм, партнерство; формування емоційного та соціального інтелектів, наскрізних ключових компетентностей учнів, їхньої соціалізації і здоров'я [3, с. 4]. Йдеться про фізичне, емоційне, соціальне здоров'я особистості. Така увага спричинена важливістю: розвитку здібностей співпрацювати в різних групах та командах, виконувати певні соціальні ролі (професійні, родові тощо), бути гнучким, мобільним, кросфункціональним [2],